

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2019. gada 12. – 18. novembris

Nr. 43 (1605)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

*Latvija, mūžam mans skatiens
Vaicājot Tevī būs vērsts – Vienīgi Tu manai dzīvei
Īstenās vērtības mērs.* Ārija Elksne

Gaisma mūsu brīvībai

Izcelt un atvērt mūsu brīvības simbolu ar gaismu – šāda ideja ir vienojusi iniciatīvas grupu, kas pēc savas ierosmes uzsākusi darbu pie Brīvības pieminekļa izgaismošanas. Jā, Brīvības pieminekļi ir mantojums, pie kuŗa atgriezties ar jaunām domām un darbiem, aktualizējot tautai kopīgās nacionālās vērtības. Tas ir apliecinājums mums pašiem, ka šādas vērtības nav vēsturiski stingušas, bet var attīstīties, lai ietu līdzī laika un uzrunātu ikvienu no mums kopējo vērtību valodā.

Mūsdienās gaismu tehnoloģijas ir ievērojami pilnveidojušās un kļuvušas par patstāvīgu mākslinieciskās izteiksmes līdzekli.

Gaisma var izcelt un atvērt latviešu tēlnieka Kārļa Zāles veidotajā Brīvības pieminekli ietvertās tēlnieciskās vērtības gan to kopumā, gan atsevišķos fragmentos, lai diennakts tumšajā laikā, kuŗa Latvijā ir krietni daudz, izgaismotu vienu no Latvijas nacionālajiem simboliem. Turklāt primārais mērķis ir nevis radīt jaunu pieminekļa simbolisko slāni, bet ar gaismas palīdzību izcelt tā esošās kultūrvēsturiskās vērtības.

Lai īstenotu šo ieceri, 2018. gada rudenī tika dibināts Brīvības pieminekļa izgaismošanas

fonds. Fonda misija – organizēt Brīvības pieminekļa izgaismošanas projekta izstrādi, saskaņošanu un īstenošanu.

Konceptuāli projektu paredzēts īstenot trīs līmeņos: ikdienas apgaismojums izgaismos pieminekli diennakts tumšajā laikā; svētku apgaismojums izgaismos pieminekli un tā laukumu valsts svētkos un citos svinīgos gadījumos, savukārt īpašais apgaismojums iecerēts kā gaismas mākslas darbs, ko īpašās svētku reizēs īsteno ar jaunākajām apgaismojuma tehnoloģijām.

Brīvības pieminekļi atšķirībā no tādiem nacionāliem simboliem kā Latvijas karogs vai himna nav minēti Satversmē vai citos konstitucionāli nozīmīgos likumos. Vienlaikus nav šaubu, ka Brīvības pieminekļi ir fundamentāls nacionālais simbols, kuŗš izšķirīgos vēstures posmos ir vienojis Latvijas tautu un atgādinājis par Latvijas valsts ideju.

Kopš šī gada aprīļa Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonds ir uzsācis savu darbību publiski un vāc ziedojumus, lai īstenotu pieminekļa izgaismošanu. Lai atvieglotu ziedojumu vākšanu, fonds ir oficiāli ieguvis sabiedriskā labuma organizācijas statusu, nodrošinot iespēju ziedotājiem saņemt nodokļu atvieglojumus.

Vēsturiski Brīvības pieminekļi ir bijis saistīts ar vairākām tau-

tas ziedošanas akcijām. 1927. gadā tika uzsākta ziedojumu vākšana Brīvības pieminekļa izveidei, kuŗas ietvaros pavisam tika saziēdoti apmēram trīs miljoni latu. 1998. gadā tika veikta ziedojumu vākšana Brīvības pieminekļa restaurācijai, bet tagad ar akciju "Gaisma mūsu brīvībai" tiek vākti ziedojumi pieminekļa izgaismošanai.

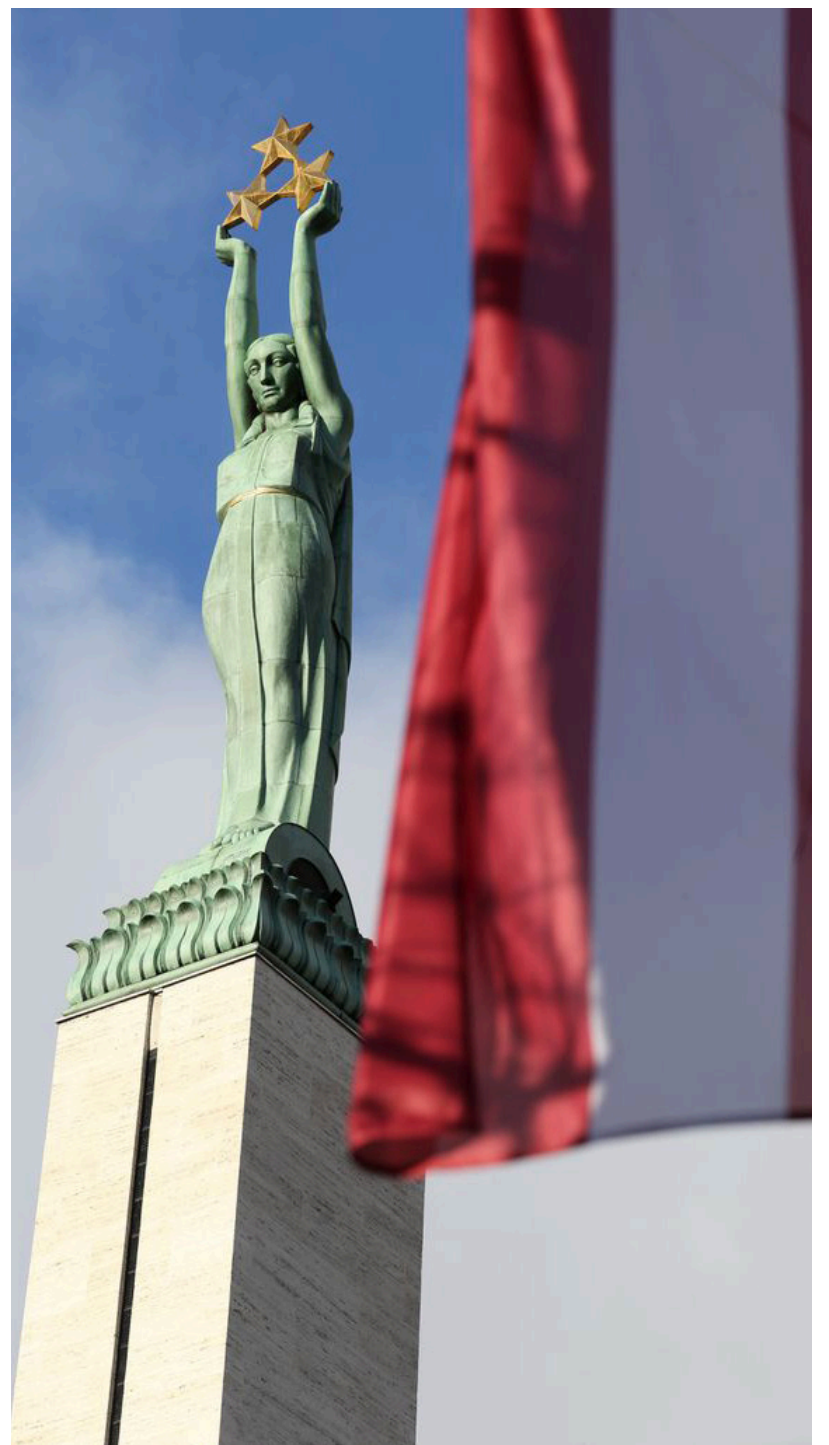
Katrs ziedojums ir arī personīga saikne ar mūsu Brīvības simbolu un apliecinājums tam, ka tautas kopīgās vērtības sakņojas ikviena ziedotāja personiskajās vērtībās. Ja iecere īstenota ar kopīgiem spēkiem, veidojas daudz personīgāka attieksme pret panākto rezultātu. Tā ir apjausma, ka sasniegtais nav nokritis no gaisa vai iegūts kā citu dota dāvana, bet radīts ar pašu spēkiem un pūlīņiem.

Projekta īstenošanas nolūkos Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonds ir noslēdzis trīspusēju sadarbības līgumu ar pieminekļa juridisko valdītāju – Rīgas pieminekļu aģentūru un Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi. Rīgas pieminekļu aģentūrai ir uzticēts veikt būvdarbu realizāciju, bet Nacionālajai kultūras mantojuma pārvaldei – vispārējo projekta uzraudzību kultūras pieminekļu aizsardzības jomā.

Brīvības pieminekļa izgaismošanas projekta pirmā posma ietvaros pirmo reizi vēsturē jau ir veikta pieminekļa fotometriskā uzmērīšana un izveidots pieminekļa 3D modelis. Šī modeļa izveide ne tikai ir pamats turpmākajam darbam pie izgaismojuma ieceres izstrādes, bet arī nodrošina augstas precizitātes pieminekļa modeļa atveidi kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas interesēs.

Izgaismojuma modeļa izstrādē ir iesaistīts starptautisku atzinību ieguvušais latviešu jaunais talants – arhitekts Austris Mailītis, gaismu mākslinieks un gaismu iekārtu inženieris Normunds Bļāšāns, kā arī gaismu un videoprojekciju mākslinieks Māris Kalve. Fonda organizatorisko vadību ir uzņēmis Valdis Zatlers, Pēteris Cielavs un Sandis Bērtaitis, bet fonda uzraudzību īsteno Rūta Dimanta, Raimonds Graube un Kristīne Saulīte.

Fonda vadība un padome dar-

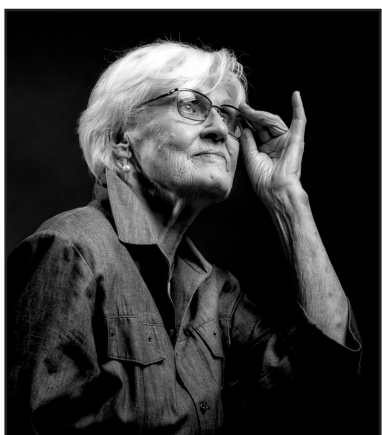
bojas brīvprātīgi, un tās galvenais uzdevums ir organizēt fonda ikdienas darbu, lai sasniegtu izvirzītos mērķus.

Plašāka informācija par projektu pieejama mājaslapā brivbaspiemineklis.lv. Savukārt Brīvības pieminekļa izgaismošanu ikviens aicināts atbalstīt ar ziedojumu bankas pārskaitījuma veidā (LV18HABA0551045933364, saņēmējs – Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonds), Ziedot.lv mājaslapā vai zvanot uz ziedojumu tālruni 9006 7006 (maksā par zvanu 1,42 eiro).

Pievieno savu gaismu!

Valdis Zatlers,
Valsts prezidents no 2007. gada līdz 2011. gadam, ārsts traumatologs ortopēds, Triju Zvaigžņu ordeņa lielkrusta komandieris, Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonda valdes vadītājs

Atvadas no Džemmas Skulmes (1925.20.IX-2019.9.XI)

Sestdien, 9. novembrī, visu dienu Latvijas debesis bija kā ar smagu vāku pārklātas. Vai debesis zināja, ka no rīta 94 gadu vecumā Mūžībā aizgājusi latviešu glezniecības un kultūras leģenda Džemmas Skulme?

Līdz ar visiem mākslinieces talanta un personības cienītājiem tuvumā un tālumā par Džemmas Skulmes aiziešanu skumst laikrakstu *Brīvā Latvija* un *Laiks* redakcijas.

LATVISKO NORIŠU KALENDĀRS

16. NOVEMBRIS

Valsts svētku svinības BELĢIJĀ

Adrese: Expo Autoworld Museum Brussels. **Laiks:** plkst. 18 – 24

Visi ir mīļi aicināti uz Latvijas Republikas proklamēšanas 101. gadadienas svinīgo sarīkojumu.

Vakara gaitā spēlēs grupa no Latvijas "Rahu The Fool".

Ieejas maksa: 20 EUR (Ieejas maksā ietilpst nelielas uzskodas pasākuma sākumā un dzēriens)

LBB biedriem / studentiem (uzrādot studentu apliecību): 10 EUR

Personām līdz 18 gadiem ieeja bez maksas.

Uz pasākumu ielūdz Latviešu biedrība Beļģijā ar LR Ārlietu ministrijas un Eiropas Parlamenta deputāta Roberta Ziles atbalstu.

Rezervējiet datumu un sekojiet informācijai biedrības mājaslapā latviesi.be un Facebook.

Valsts svētku sarīkojums STOKHOLMĀ

Adrese: Gustavslundsvägen 168A, Bromma **Laiks:** plkst. 18

Vakara vadītāji: Agnese Jēgere un Gints Dravnieks

Uzruna: Signe Jansone, Latvijas vēstniecības Zviedrijā padomniece.

Latvijas valsts prezidenta Egīla Levita video uzruna tautiešiem ārzemēs. Svētku runa: Elīna Pinto, Valsts prezidenta padomniece modernas valsts un ilgtspējības jautājumos.

Koncertā uzstāsies Trompetists Kārlis Žolis, koncertmeistare Sandra Leja Bojsten, Stokholmas Latviešu koris, diriģente Sandra Leja Bojsten, solists Sandis Agulis, koncertmeistare Vesna Mattsson, Tautas deju kopa "Zibenītis", vadītāja Jolanta Strazdiņa, Stokholmas Latviešu skolas audzēkņi, vadītāja Iveta Lāce.

Neformālā daļa ar tradicionālajiem atspirdzinājumiem, mūziku un dejām.

Ieejas maksa. Svinīgā daļa, koncerts un neformālā daļa pieaugušajiem 150 SEK. Studentiem un pensionāriem – 100 SEK. Bērniem ieeja par brīvu.

Maksa par vakariņām 100 SEK (siltais ēdiens+kafija, smalkmaizīte) veicama līdz 14. novembrim (uzrādot vārdu, uzvārdu, personu skaitu), plusgiro 694456-5, *Lettiska nationaldagskommitten*.

Aicinām iemaksāt par pasākumu laikus: plusgiro 694456-5, *Lettiska nationaldagskommitten*, uzrādot vārdu un uzvārdu, personu skaitu.

Visi laipni aicināti un gaidīti!
Kalendārs tapis sadarbībā ar latviešiem.com

16.11.2019.

VALSTS SVĒTKU PRIEKŠVAKARĀ GALVEJĀ

LATVIEŠU STIPRO ĢIMENŅU GODINĀŠANA ĪRIJĀ

Svinēsim valsts svētkus UN SUMINĀSIM PĀRUS kas šogad svin 10,15,20,25,30,35 ... kāzu jubilejas

Pieteikumus aicinām sūtīt uz e-pastu dina.bergholca@inbox.lv līdz 31.08.2019.

Vairāk infomācijas:
Dina 0892353932
Linda 0879091689

LATVIJAS REPUBLIKAS PROKLAMĒŠANAS 101. GADADIENAI VĒLTĪTS PASĀKUMS

17. NOVEMBRIS 2019

OHMSTEDES DRAUDZES NAMĀ
BUTJADINGER STR. 59
26125 OLDENBURG

PLKST. 11:00
DIEVKALPOJUMS VALSTSSVĒTKU ZĪMĒ
Diakone Laima Urdze

PLKST. 13:00
SVINĪGS PASĀKUMS
Bērnu svētku priekšnesums
Sarunas ar filmas "Die lettische Kolonie in Oldenburg - Ohmstede" autori Petru Quade, mācītāju Gītu Putel un diakoni Laimu Urdzi

Dokumentālās filmas
DIE LETTISCHE KOLONIE IN OLDENBURG - OHMSTEDE izrāde
IEEJA BRĪVA

AICINĀM ŅEMT LĪDZI "GROZIŅU" SVĒTKU KOPGALDAM

LATVIEŠU CENTRĀ MINSTERĒ

Latvijas 101. dzimšanas diena

Svētku programmā piedalās:
Latvijas vēstniece Vācijā Inga Skujiņa,
Latvijas armijas orķestra saksofonistes,
LCM pašdarbnieku pulciņi un Normunds Rutulis

16.11.19 PLKST. 17:30
SALZMANNSTRASSE 152 | 48159 MÜNSTER

Ieeja N.Rutuļa koncertā par ziedojumiem:
Pieaugušie 15 €
LCM Biedri 10 €

Lūgums līdzī ņemt groziņus kopgaldam

Latvijas valsts neatkarības proklamēšanas 101. gadadienas koncerts

ŠAJĀ SVĒTKU SAJŪTĀ

16.11.2019
Plkst. 17:00

Eslingenas Dienvidu baznīcā
Spitalsteige 3, 73734 Esslingen am Neckar

Latvija 101

GRUPA BARITONI LATVIJA

BĒRNU UN JAUNIEŠU KULTŪRSKOLA DZINTARIŅI

Ieeja 7 EUR, SAIMES biedriem 5 EUR (bērniem līdz 18.g.v. bez maksas)

Pasākumā piedalīsies un sniegs konsultācijas Latgales un Rīgas plānošanas reģiona remigrācijas koordinātores.

Aicinām nenest savus ēdienus un dzērienus, tos būs iespējams iegādāties uz vietas.

Svētkus rīko: latviešu kultūras biedrība SAIME, Eslingenas un Štutgartes latviešu draudzes

Atbalsta: SAIME, Arlietu ministrija

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

1993. gada pavasarī Viskonsinas universitātes vēstures profesors Paulis Lazda (ar kuŗu iepazinos Ziemeļamerikā 1981. gadā) vēstulē aicināja mani pievienoties iniciatoru grupai, kuŗas nodoms bija – ēkā, kur atradās Sarkanā strēlnieku mūzejs, ierīkot Okupācijas mūzeju, kuŗa mērķis būtu atcerēties, pieminēt, atgādināt svešu varu noziegumus pret Latvijas valsti, tautu un zemi. Es

tūdaļ pievienojos šai iniciatīvai un, sākot ar 2000. gadu, esmu Okupācijas mūzeja biedrības – OMB loceklis tagad jau laikam *emeritus*. Katru gadu braucu uz Rīgu, lai piedalītos OMB sēdēs, līdz kamēr manas sievas veselības stāvoklis man vairs neļāva atstāt Telavivu.

Kāpēc rakstu šīs rindiņas? Tāpēc, ka šo gadu gaitā iepazīnu un apbrīnoju ilggadējos Okupācijas mūzeja “sirdi un dvēseli” – Val-

teru Nollendorfu un Gundegu Micheli. Viņi ieradās Latvijā no t. s. vecās trimdas, kur viņi, tāpat kā mūzeja iniciators Paulis Lazda, savās mītnes zemēs uzturēja dzīvu nesalaužamo ticību, ka Latvija atdzims. Un tādos pašos “ietvaros” ar patiesu cieņu un apbrīnu jāpiemin nelaiķis Gunārs Birkerts, kuŗš, ģeniāli savienojot latviskumu ar modernitāti, iecerēja un projektēja divas izcilas

Lai nākotne vēl baltāka VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

celtnes, kas simbolizē atjaunotās Latvijas garu – reizē nacionālu un eiropisku: Nacionālo bibliotēku – Gaismas pili un piebūvi Okupācijas mūzeja pamatoti drūmajai, melnajai, tumšajai ēkai – balto, gaišo, cerīgi iedvesmojošo *Nākotnes namu*, kam Latvijas 101. gadskārtas gaidās nu nosviņēti Spāru svētki.

Šis Gunāra Birkerta ieceres īstenošana uzdūrās lielām grūti-

bām, inericei, stublai neizpratnei, ņurdošiem protestiem no tādu cilvēku puses, kuŗos, šķiet, iezīdies kaut kas “sovjetisks” – bailes uzņemties risku, radošas fantāzijas trūkums.

Man, kas vēl atceras pirmskaŗa Latvijas pēdējos gadus, ir vēlme, lai pakļautība svešām varām nekad neatkārtotos un, vērojot baltā *Nākotnes nama* tapšanu, lai Latvijas nākotne būtu vēl baltāka!

KĀRLIS
STREIPS

Pagājušajā sestdienā, 9. novembrī, Vācijā un ne tikai ļaudis atzīmēja faktu, ka todien pirms 30 gadiem sākās Berlīnes mūra sabrukšana. Tas notika brīdī, kad Austrumvācijas režīms bija paredzējis sākt uzmanīgu procesu, kuŗā katru dienu noteiktam skaitam Austrumberlīnes iedzīvotāju ļaus viesoties Rietumberlīnē ar saprašanu, ka tās pašas dienas vakarā tie atkal atgriezīsies mājās. Plānu bija paredzēts uzsākt 10. datumā. 9. novembra pievakarē kāds no režīma pārstāvjiem noorganizēja preses konferenci ar ārvalstu žurnālistu līdzdalību. Viens no tiem pajautāja, kad sāksies jaunais process, un ierēdnis mazliet pastomījās un tad pateica, nu, cik saprotu, tā jau tagad ir ieviesta. Gandrīz momentā pie Berlīnes mūra austrumu puses sāka pulcēties liels skaits cilvēku. Apsargi pie šķērsošanas punktiem izmisīgi centās sazvanīt priekšniecību. Laikā kopš tā brīža kļuvis zināms, ka baisās slepenpolīcijas priekšnieks vienkārši necēla klausuli, un tā rezultātā apsargi vispirms centās pārbaudīt klātesošo identifikācijas dokumentus, bet tad būtībā paurastūjja plecus, atvēra vārtus un teica “ejiet!”. Otrā mūra pusē gaidīja gandrīz tikpat liels pulks cilvēku, kas ienācēju sagaidīja ar ziediem, šampanieti un urravām. Nekavējoties karstasinīgāki cilvēki sāka meklēt āmurus, laužņus un jebko citu, ko lietot, lai sāktu nīstā mūra demontāžu. Gandrīz 40 gadu garumā tas bija stāvējis kā Aukstā kaŗa viens no redzamākajiem simboliem. To apliecināja ASV prezidents Ronalds Reigans, kad viņš 1987. gada jūnijā uzstājās pie leģendārajiem Brandeburģa vārtiem un teica vārdus: “Gorbačova kungs, noplēsiet šo mūri!” Pāris gadu vēl bija vajadzīgi, bet pienāca 1989. g. 9. novembris. Pāris nedēļu laikā mūri bija plašas plaisas, tajā skaitā 22. decembrī Rietumvācijas kanclers Helmutš Kols šķērsoja robežu pie Brandeburģa vārtiem, lai paspiestu roku Austrumvācijas premjēram Hansam Modrovam. Vēl pāris gadu,

un abas Vācijas puses atkal bija apvienotas.

Tācu Berlīnes mūra krišanu arī varam aplūkot plašākā kontekstā un konstatēt, ka tā bija viena nozīmīga, bet tomēr tikai viena daļa no daudz lielāka mūra sagraušanas. Runa ir par tā dēvēto dzelzs priekškaru, kuŗu pirmais 1946. gada martā uzrunā Amerikā definēja lielais Lielbritānijas valstsvīrs Vinstons Čērčils. “No Štētnas pie Baltijas jūras līdz Triestei pie Adrijas jūras, pāri kontinentam ir nolaidies dzelzs priekškarš,” sirmais politiķis, kuŗš tobrīd bija opozīcijas līderis savas valsts parlamentā. “Aiz šīs līnijas ir seno Centrālās un Austrumeiropas valstu galvaspilsētas Varšava, Berlīne, Prāga, Vīne, Budapešta, Beļgrada, Bukareste un Sofija. Šis slavenās pilsētas un to iedzīvotāji atrodas tajā, kuŗu nevaru nosaukt citādi kā par Padomju sfēru. Tās visas ir padotas tāda vai cita veida padomju ietekmei, bet arīdzan ļoti augstam un daudzos gadījumos pieaugošam kontroles līmenim no Maskavas.” Čērčils neminēja Tallinu, Rīgu un Viļņu, kuŗas tikpat ļoti atradās aiz dzelzs priekškara. Tācu no šī viedokļa raugoties, Berlīnes mūra krišanu nūdien varam uzskatīt kā signālu vai priekšvēstnesi.

1989. gada novembrī jau vēsturē bija Solidaritātes arodbiedrības kustības Polijā pārtapšana par politisku partiju, kuŗa tā pašā gada jūnijā bija triumfējusi tikai daļēji brīvās parlamenta vēlēšanās. Visu pagājušā gadsimta 80. gadu garumā Solidaritāte stāvēja kā simbols okupēto un apspiestu tautu vēlmei gūt plašākas pašnoteikšanās tiesības. Kustības līderi atkārtoti tika arestēti un represēti, bet galu galā tie bija būtiski komunistu kontroles vājināšanā. Arīdzan vēsturē bija notikumi Ungārijā, kur 1989. gada maijā valdība sāka nojaukt tās robežas sētu ar Austriju. To izmantoja tūkstošiem ungāru, bet arī Austrumvācijas pilsoņu un čekoslovaku, lai nonāktu rietumos. Tā pašā gada oktobrī likvidēta Ungārijas komunistiskā partija.

Savukārt laikā pēc Berlīnes mūra krišanas veidojās tā dēvētā samta revolūcija Čehoslovākijā, kā arī revolūcija Rumānijā, kur nīstais diktators tika sagūstīts un nogalināts.

Savukārt Latvijā Berlīnes mūra krišanas brīdī jau bija noticis pirmais Latvijas Tautas frontes kongress, kur delegāti ļoti rūpīgi runāja par plašāku suverēnitāti reformētas Padomju Savienības ietvaros. Mūra krišana latviešus iedvesmoja, ļāva saprast, ka ir arī iespējams pilnībā atteikties no nūdien represīvām iekārtām. Man vienmēr licies, ka galvenā iedvesma tam bija Michaila Gorbačova “atklātības” politika, kuŗas ietvaros PSRS iedzīvotājiem pirmoreiz tika pateikts, ja jums šajā valstī kaut kas nepatīk, tad jūtiēties brīvi par to runāt. Protams, neapšaubot valsts pastāvēšanu kā tādu, bet tomēr. Latvijā tā sākās kā vides aizsardzības kustība, kuŗas līderiem izdevās novērst vēl vienas hidroelektrības stacijas celšanu uz Daugavas, kā arī pazemes metro ierīkošanu Rīgā. 1990. gadā visas trīs Baltijas valstis pieteica atjaunotu neatka-

ribu. Un nākamā gada augustā pēc reakcionāra puča Maskavā, tās nūdien un negaidīti bija patiesi neatkarīgas valstis. Vēl pēc pāris mēnešiem Padomju Savienība pārstāja eksistēt. Arī milzīgā mūra, kāds bija dzelzs priekškarš, vairs nebija.

Par to it sevišķi vērts padomāt šonedēļ, kad Latvijā atzīmējam nedēļu, kuŗa sākās ar Lāčplēša dienu 11. datumā un beigsies ar valsts svētkiem 18. novembrī. Tā dēvēto bermontiešu spēku izraidīšana no Rīgas ir iegansts Lāčplēšu dienai, un tas bija 1919. gadā un tādā pirms apaļas simtgades. Jau nākamajā gadā pasniegti pirmie Lāčplēša kaŗa ordeņi. Pagājušajā nedēļā Saeima pirmajā lasījumā apstiprināja priekšlikumu no vairākiem Nacionālās apvienības deputātiem par domu, ka Lāčplēšu dienai būtu jābūt brīvdienai. Gribētos domāt, ka prātīgāk būtu bijis ar šādu ierosinājumu nākt kaut kad ātrāk un nevis tikai dažas dienas pirms Lāčplēšu dienas kā tādas, taču tagad jautājumu apspriedis Saeimas Cilvēka tiesību un sabiedrisko lietu komisija un, ja tā pateiks jā,

tad pilnais parlaments. No vienas puses, Latvijas militārā vēsture šķiet pelnījusi atzīmēšanu ar konkrētu brīvdienu. No otras puses, brīvdienas uzņēmējiem maksā naudu vai nu tāpēc, ka veikals ir slēgts, vai arī tāpēc, ka tajā strādājošajiem ir jāmaksā virsstundas. Te var saskatīt argumentus abās jautājuma pusēs, un jūtos laimīgs, ka lēmums nav jāpieņem man. Katrā gadījumā pret vēl vienu brīvdienu kā tādu īpašu iebildumu nevarētu būt.

Mēs dzīvojam pasaulē, kuŗā mūri atkal tiek celti. Centrāleiropā vairākas valstis ir tādas būvējušas gar savām robežām, lai apstūrētu bēgļu plūsmu no dienvidiem. Amerikā valsts prezidents turpina uzstāt, ka ir vajadzīgs mūris gar robežu ar Meksiku (un nepārtraukti melot par to, cik daudz no tā jau ir uzbūvēts). Tācu Berlīnes mūra krišanas gadadiena lai mums visiem atgādina, cik mūri var būt un ir destruktīvi. Dzīvēt aiz mūra negrib neviens, un tieši šonedēļ lai slavēts Dievs, ka tas lielais mūris, kuŗš pūsgadsimtu mūsu tautu turēja nebrīvē, ir pazudis uz neatgriešanos!

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

Par kultūru – valsts ekonomikas kopsakarībās domājot

Latvijas kultūras ministrs Nauris Puntulis (NA) intervijā Ligitai Kovtunai

Tāda interesanta sagādīšanās – nule, 5. novembrī, Latvijas Opernama direktora amatā stājās jūsu amata brālis, basbaritons Egils Siliņš, kurš nēsā līdzīgu lo- mu eksemplārus un stāsta, ka savu mūziķa karjēru neap- tērēšot. Kā būs ar jums – tenoru Nauri Puntuli?

Es arī turpinu savu operdziedātāja karjēru, taču jaunas lomas diemžēl vairs nevaru atļauties. Esošās turpinu dziedāt, dažas man ir īpaši tuvas, piemēram, kapteiņa fon Trapa loma R. Rodžersa un O. Hammeršteina “Mūzikas skaņās”, daktera Dūlītļa Jaņa Lūsēna un Māris Zālītes “Putnu operā”, un jo īpaši klostera kapelāna loma šā gada jaunie- studējumā F. Puleņa “Karmeli- šu dialogi”. Tās vēlētos saglabāt. Un vēl – atzišos, ka, pārnācis mā- jās pēc savas ministra darbadi- nas, bieži vien dodos nevis vaka- riņot, bet gan pie klavierēm..., jo uzkrātās emocijas vislabāk ir izdziedāt.

Mantojums, ko saņēmāt, stā- joties kultūras ministra poste- nī, ir ļoti plašs, raudzīsim pār- lūkot – aktuālā valsts kultūras dzīve, kurā samilzuši jautājumi par Jaunā Rīgas teātra rekon- strukcijas grūtībām, par vadības maiņām Dailes teātri, par jau- nās koncertzāles likteni, vēl arī Sabiedrības integrācijas fonds, kurā arī maiņas, Mediju poli- tikas departaments, kam jopro- jām nav atrasta vadība...

Es teiktu – parasta lietu kārtībā! Problēmu loks nav ne citāds, ne plašāks kā iepriekšējiem minis- triem. To zināju, jo divarpus ga- dus biju kultūras ministra pa- domnieks. Nedaudz gan biedēja tas, ka, esot ministra amatā, būs nemitīgi “jāpārslēdzas” no vienas jomas uz citu, ka intensitāte būs liela. Taču – mēs, skatuves māks- linieki, esam uz to “rūdīti”. Vies- izrādes, jaunie studējumi utt. ir attīstījuši prasmi sadzīvot ar pār- slodzēm, un tomēr – tās bija vē- stas vienā virzienā, kam arī kon- centrējāties. Te aktuālā mai- nās vairākkārt dienā. Sāku pie- rast, šķiet, esmu jau iemācījies prasmi strauji pārslēgties.

Rūdījumu jau droši vien esat guvis arī Rīgas domē, pārstāvot Nacionālo apvienību, kam vien- mēr nācās strādāt opozīcijā. Nu Rīgas galva ir Oļegs Burovs, kam vārds “kultūra” nav svešs, lai atceramies, ka viņš, turklāt būdams Rīgas domes amatper- sona, veiksmīgi novadīja Nacio- nālā Mākslas muzeja rekon- strukciju. Varbūt nu varētu vien- oties, ka Rīgas īpašumu – Kon- gresu namu – iespējams pār- būvēt par ilgi gaidīto akustisko koncertzāli. Viens no jūsu ama- ta priekšgājējiem Raimonds Pauls tā uzskata.

Es uzskatu, ka tādā gadījumā Kongresu nams būtu jānojauc un šajā izcilajā vietā ceļama jauna ēka, kas atbilst mūsdienīgas akus- tiskās koncertzāles prasībām. Jā, Oļegs Burovs arī par ko tādu ir ieminējies, un teorētiski tas būtu iespējams. Bet – es esmu konser- vāts. Līdz šim nevienam nav izdevies mani pārliecināt, ka pār- būvēta ēka spējīga sasniegt tādas

Kultūras ministrs Nauris Puntulis savā kabinetā pie Raimonda Staprāna gleznas “Vientuļa vakara jūras ainava”

akustikas rādītājus, kā no jauna būvēta, speciāli šim mērķim ra- dīta ēka.

Arī Dailes teātris, par ko mi- nēts diskusijās un kam ir pār- lieku daudz lielas telpas?

Jā, un tam ir tieši tas pats ies- mesls. Telpu raksturo augstums, gaņums, platums. Mainot šos trīs saskaitāmos, summa nemainās, bet, iespējams, tas būtiski ietekmē akustiku. Varbūt mūsu 21. gad- simtā tiešām tiek izmantotas jau- nas tehnoloģijas, īpaši būvma- teriāli, akustiskie paneļi utt., kas zina. Akustika ir ļoti trausla un jutīga, eksperimenti var izmaksāt dārgi. Kad 1995. gadā pēc ēkas remonta atgriezāmies Operā, šķi- ta, ka neskan, nu, nav labas akus- tikas. Bet kāds “Latvijas laika” eksperts teica: “Nav ko brīnīties, vēl jau pat krāsas nav nožuvušas! Krāsa sāks “skanēt” pēc gadiem septiņiem.” Bet mēs nevaram at- ļauties eksperimentēt, drošāk ir būvēt jaunu, ja vēlamies, lai mūsu koncertzāles akustika atbilstu pasaules standartiem.

Jūs iebilstat pret jaunās kon- certzāles celtniecību uz AB dambja.

Jā, iebilstu, saku – nē! Lai gan saprotu, ka attiecībā uz tik nozī- mīgu būvi nekad nebūs vienprā- tības. Tas tiešām ir ļoti atbildīgs lēmums, kad jāņem vērā gan arhitektoniskais risinājums, gan saturiskais piepildījums, starp- tautiskā atpazīstamība, infrastruk- tūra un vēl, un vēl. Uzskatu, ka nedrīkstam arī ignorēt sabiedrī- bas viedokli, neņem vērā, ka pre- testība pret ideju būvēt koncert- zāli uz dambja ir tik liela. Manu- prāt, mūzikas speciālisti, kuri at- balsta šo ideju, dara to tikai tādēļ, lai tikai beidzot būtu – kaut vai uz AB dambja! Tai pašā laikā nepa- zīstu nevienu mūziķi, kurš apgal- votu – šis ir izcilākais risinājums! Ērti, droši, labi! Nē, neviens ne- jūsmo. Zinu arī, ka architektu

vidū ir skeptiķi. Mans, valsts amatpersonas, arguments – kon- certzāle ir ļoti dārga būve un valsts par budžeta līdzekļiem šo- brīd to nevar atļauties uzbūvēt. Šā brīža fiskālā jeb valsts naudas si- tuācija ir tāda, kāda tā ir, turklāt tā atklāj, ka ir pieļautas kļūdas, piemēram, ar šobrīd aktuālo ne- izpildīto solījumu paaugstināt medikū algas.

“Precizēšu – Sabiedrības integrācijas fonda stratēģijas nav bijis vispār, to tikai sāksim veidot. Tuvākajās dienās tikšos ar jauno SIF Sekretariāta vadītāju Zaigu Pūci, ku- ra izturēja konkursu uz šo amatu visās trīs Valsts kancelejas rīkotā konkursa kārtās, turklāt iegūstot vienprātīgu atbalstu. Esmu drošs, ka izdosies panākt pozitīvas pārmaiņas, birokratiskie džungļi tiešām ir jālikvidē. Manuprāt, iepriekš pieļauto kļūdu iemesls ir rutīna un inerce, pārmaiņas ir vajadzīgas visiem un visur.”

Bet koncertzāles ideja taču nav atmesta, vēl vairāk – ir iz- virzīta ideja par PPP – publi- kā – privātā partnerība, kas pa- redz privātas zemes piesaistes iespējas koncertzāles projektam.

Tā kā valstij nepieder koncert- zālei piemēroti zemes īpašumi Rīgā, ir jāmeklē privātie partneri, pārliecinot, ka projekts būs per- spektīvs. Turklāt ceru uz konku- renci piedāvājumu vidū, tas būtu labākais veids, lai atrastu valstij izdevīgāko risinājumu. Šobrīd jau ir divi konkrēti piedāvājumi, ar kuriem esam iepazīstināti gan Kultūras ministrijā, gan Minis- tru kabinetā, – viens ir plaši ap-

sriestā Andrejosta, otrs – Skan- stes rajons. Esmu pārliecināts, ka būs vēl arī citi.

Vai plānots arī meklēt un piesaistīt ārvalstu investorus?

Jā, bet tas iespējams tikai nā- kamajā posmā – būvniecības sta- dijā. Projekts ir jāpadara intere- sants nākamajiem investoriem, tādēļ ir plānots koncertzāli vei- dot kopā ar starptautisku konfe-

izrādās, ka šādu vietu nepietiek, Eiropā uz augsta līmeņa konfe- renču centriem ar 3 – 5 tūksto- šiem vietu pieprasījums veido rindu pat piecu gadu garumā. Šo informāciju sniedz Ekonomikas ministrija. Arī es biju pārsteigts – tāpat kā jūs. Domājot un rikojo- ties valsts ekonomikas kopsaka- ribās, šādi fakti ir jāņem vērā.

Par teātriem – Dailes teātri vadības maiņa, kas acīmredzot ir dabisks process, ja vēlas at- tīstību. Bet Latvijas pērles – Jaunā Rīgas teātra – rekonstruk- cija nonākusi strupceļā, kamēr septiņi miljoni no atvēlētās naudas pārgājuši Satiksmes mi- nistrijai sabiedriskā transporta radīto zaudējumu segšanai.

Neapgūtā fināncējuma pārdale starp ministrijām ir pierasta bu- džeta veidošanas prakse. To ne- vajadzētu uztvert kā kaut ko ār- kārtēju. Turklāt Kultūras minis- trija nevar ietekmēt Valsts nekus- tamo īpašumu aģentūras un būv- nieku konfliktu. Arī mēs esam situācijas ķilnieki. Vienīgais, ko varam darīt, – aicināt sēsties pie sarunu galda un meklēt racionā- lus risinājumus. Kā ministrs, pro- tams, es neesmu un nedrīkstu būt vienaldzīgs. Esmu paudis savu viedokli un raudzījies virzīt sarunu gaitu pozitīvā gultnē, cik tas bijis manās iespējas.

Esat arī SIF – Sabiedrības integrācijas fonda – padomes priekšsēdis, un šis ir fonds, kas cieši saistīts arī ar diasporas organizāciju fināncējumu no Latvijas valsts puses. Līdz šim tas bijis viens īsts kaujas lauks, kur galvenais ienaidnieks ir birokratija. Valsts Kultūrkapī- tāla fondā, kas arī ir budžeta atbalstīts fonds, tādas nav. Kāda būs SIF stratēģija un taktika jūsu vadībā?

Precizēšu – stratēģijas nav bijis vispār, to tikai sāksim veidot. Tu- vākajās dienās tikšos ar jauno SIF Sekretariāta vadītāju Zaigu Pūci, ku- ra izturēja konkursu uz šo amatu visās trīs Valsts kancelejas rīkotā konkursa kārtās, turklāt iegūstot vienprātīgu atbalstu. Esmu drošs, ka izdosies panākt pozī- tīvas pārmaiņas, birokratiskie džungļi tiešām ir jālikvidē. Ma- nuprāt, iepriekš pieļauto kļūdu iemesls ir rutīna un inerce, pār- maiņas ir vajadzīgas visiem un visur.

Saprotams, redakciju interesē arī ministrijas darbs mediju laukā.

Protams, visiem ir svarīga sta- bilitāte. Kultūras ministrija ir pie- dāvājusi Saeimai sabiedrisko me- diju atbalstam piešķirt 0,17% no IKP ik gadu, diskusijas par šo vēl turpināsies.

Jūsu vēlējums “vecajai trimdai” un “jaunajai diasporai”, kurš jūs kā grupas Pērkonis dalībnieku, kā vienu no “Trīs tenoriem” un operas solistu labi pazīst?

Esmu bijis vai visos ārzemju latviešu centros, daudzos pat vairākkārt, un, ja savulaik jutos sāpināts, ka “vecā trimda” ar “jauno” īsti nesaprotas, pēdējos gados jutos gandarīts, ka tas ir pārvarēts, – tā vietā ir izveidoju- sies cieņpilna, radoša sadarbība.

Novēlu to stiprināt!

Pārliecināts, bet – cik reāli ir piepildīt konferenču zāli Rīga ar 3000 vietām?

Labākais sabiedrotais ārstam – tu pats!

Dr. Zaiga Phillips-Alksne, LĀZA valdes ilggadējā viceprezidente, intervijā *Ligitai Kovtunai*

Divas nedēļas tu pavadīji Latvijā, pašā zelta rudenī. Ko labu padarīji, kādus iesaņķus aizvedi uz mājām Amerikā?

Pirmām kārtām – lielo prieku par šo zelta rudenī, ko baudīju. Biju Ziemeļvidzemē, pa ceļam nebeidzu jūsmot par Purvišā gleznu cienīgām ainavām. Rudens daudziem, arī man, ir tāds sērīgs, nostalgisks laiks, bet šoreiz to tiešām kļiedēja krāšņie dabas skati. Kas attiecas uz manu profesionālo darbošanos, – satikos ar saviem radiem, draugiem kolēģiem – pediatriem, ar kādreizējiem organizācijas *Healing the Children* pacientiem, kam bija nodēris mans padoms, ar korporācijas *Gundega* locekļiem. Uz zināju, ka Bērnu slimnīcai šogad aprit 120 gadi, un priecājos, ka te ir tik daudz paveikts. Ir sakārtotas vadlinijas dažādu slimību ārstēšanā, ir tapusi Vecāku māja. Telpas kļuvušas modernas, pievilcīgas, attieksme pret pacientiem – mīļāka, kas ir tik nozīmīgi slimo bērnu atlabšanas gaitā. Ipašs prieks par Nenotoģijas nodaļu, kas ir tiešām priekšzīmīga.

Valsts finānciālais atbalsts veselības aprūpei ir viens no zemākajiem Eiropā, un tas ļoti ierobežo progresu. Taču – ja līdz šim Latvijā jaunpiedzimušos pārbaudīja ar asins testu tikai uz divām iedzīmtām kaitēm, sākot ar 2020. gada 1. janvāri tiek pievienotas vēl četras, starp tām cistiskā fibroze (ASV to skrīnē jau kopš 1997. gada). Priecājos par jauno ārstu vēlmi, lai šo nozīmīgo jaunievedumu ieviestu praksē. Agrīnā diagnostika veicina bērna attīstību. Latvijā šobrīd ir vairāk nekā 300 cistiskās fibrozes slimnieku. Kas par viņiem rūpēsies pēc 18 gadu vecuma?

Protams, redzēju, ka joprojām ir problēmas, kas prasa steidzīgu risinājumu, galvenokārt tās ir saistītas ar medicīnas māsu trūkumu un rehabilitācijas iespējām. Kā zināms, chirurģs var izdarīt ģeniālu operāciju, bet tad jāseko pilnvērtīgai pacienta aprūpei, kas ir medicīnas māsu ziņā. Ir nožēlojami, ja atlabšanas gaitā rodas komplikācijas pēc izcili veiktas operācijas, ja nav darīts viss, kas jā dara turpmāk, rehabilitācijas procesā.

Latvijā šobrīd ir pārlietu daudz ar veselības aizsardzību saistītu problēmu, to mēs zinām, un viena no tām ir slimnīcu gultasvietu aizņemība ar pacientiem, kas atlabst. Savukārt aktuālajiem pacientiem pietrūkst medicīnas resursu. Cik man zināms, Amerikā pēc iespējas ātri pacients tiek izrakstīts no slimnīcas dārgās uzturēšanas.

Jā, tā ir, un sen jau zināms un pierādīts, ka, ilgstoši uzturoties slimnīcā, pacientam ir liels risks “pieķert” dažādas infekcijas. Mājās atlabšana notiek daudz ātrāk un veiksmīgāk, kā mēs zinām – “mājās pat sienas palīdz”. Bet ar vienu svarīgu noteikumu, proti, ja ir pienācīga uzraudzība, ja slimnieku rēģulāri apmeklē māsa, ja ir pieejams fizioterapeits, kas Latvijā bieži vien nav pie-

Dr. Zaiga Phillips-Alksne pie skulpturālās grupas kanālmalā pie Operas. Skulpturālā grupa veltīta Džordžam Armitstedam (*George Armitstead*, 1847-1912), Rīgas mēram laikā no 1901. līdz 1912. gadam, kurš izveidoja Rīgas bērnu slimnīcu Vienības gatvē. Dž. Armitsteds apglabāts Lielajos kapos. Pieminekļa autors – tēlnieks Andris Vārpa, tas ir uzņēmēja J. Gomberga dāvinājums Rīgai, un 2006. gada 18. oktobrī to atklāja Anglijas karaliene Elizabete II, kad viņas Augstība viesojās Rīgā. Kopā ar Dž. Armitstedu viņa dzīvesbiedre Sesila Pihlav un mīļotais suniņš

ejams sadzīves apstākļu dēļ, piemēram, sirdzējs nevar tikt lejā pa stāvām trepēm, bet lifta nav... Un tomēr – jo ātrāk mājās, savā rēģulārajā dzīvesveidā, jo labāk. Nepārvarams šķērslis, saprotams, ir arī tas, ka tuviniekiem ir jāiet darbā un jāpelna nauda, un tad “jāpieslēdz” sociālie darbinieki, kas noteikti valstij izmaksā lētāk nekā dārgās slimnīcu gultasvietas. Atkal nonākam pie tā, ka jā sakārto sistēma.

Ar šo problēmu cieši sasauca arī neatliekamās medicīniskās palīdzības sistēmas sakārtošana, kas šobrīd ir tāda, ko mūsu lasītājs E. Upelnieks savulaik asprātīgi salīdzināja ar skumji ironisko – “slīcēju glābšana ir pašu slīcēju rokās”.

Es to cieši saistu arī ar sabiedrības izglītošanu. Amerikā jau skolasbērniem māca tāt saukto CPR jeb neatliekamo pirmās palīdzības sniegšanu. Sabiedrībai ir jāzina un jāsaprot, piemēram, triekas, insulta, sirdslēkmes pir-

mie, skaidri redzamie simptomi, kā, teiksim, noslidējuši lūpu kaktiņi ir nepārprotams insulta simptoms. Tad ir jārikojas strauji, nekavējoties nogādājot slimnieku profesionālu mediķu rokās. Cilvēkam, kas atbild uz neatliekamās palīdzības dienesta tālruņa zvaniem, ir jāzūd precīzi jautājumi, izjautājot par to, kas noticis ar cietušo vai saslīmušo.

Bet, kā izrādās, Latvijā “neatpazīst” depresiju...

Tas ir nepieļaujami! Depresija ir gadsimta izplatītākā diagnoze, un te sen vairs neder padoms: “Domājiet pozitīvi!” Ir akūtās depresijas veidi, ko atpazīst speciālisti un no kuņas cilvēks ir pēc iespējas ātri un profesionāli jāizrauj laukā.” Savukārt ir citi, vieglāki veidi, kā sezonālās, piemēram, “rudens depresijas”, kurās labi var palīdzēt psihologs vai psihoterapeits un nav vajadzīga psihiatra palīdzība. Ilgstošas depresijas nomākti cilvēki

istenībā negatīvi ietekmē arī apkārtējo vidi – darba un ģimenes, ne tikai cieš viņa paša dzīves kvalitāte. Tā arī ir visas sabiedrības veselības problēma, ne tikai individuāla. Bet nevajag arī pārspīlēt – “iekrist depresijā” var ikviens, un bieži vien palīdz vienkārši apkārtējo cilvēku uzmanība un atbalsts. Un, protams, paša dzīves uzskats, “paņēmiens”, kā tikt no tās laukā. Vislabāk, dodoties pie dabas vai fiziski sevi nodarbināt. Bet – neignorēsim arī sirdzēja teikto – vai tas ir tikai nevarīgums vai varbūt nevēlēšanās dzīvot.

No depresijas cieš arī tavš “kontingents” – bērni. Kā viņiem palīdzēt?

Depresija patiesi ir mūsu trauksmainā gadsimta problēma, kas diemžēl skar arī bērnus. Manā pacientu lokā, protams, ir šādi gadījumi, kad mazo cilvēku jau dzīve novedusi tādā stāvoklī, ka vajag medicīnisku palīdzību. Pirmās pazīmes galvas vai vēdera sāpēs – svara zudums vai, gluži

otrādi, pārēšanās ar tai sekojošu aptaukošanos. Drāmātiskākajos gadījumos bērns savaino sevi. Zinot simptomus, var sekmīgi īstenot atveseļošanu, bet uzsvēru – jāatpazīst slimība!

Kā Amerikā, tā Latvijā, tomēr ar neapbruņotu aci redzams, ka ir pārlietu daudz tuklišu – bērnu un pieaugušo...

Tu lieto tādu “smuku” vārdu – tukliši! Mēs, Amerikas ārsti, sakām skaidri – *obesity*. Šī diagnoze nav tik “mīļa”, kā skan šis vārds “tukliši”. Diemžēl tai ir sekas, kas saistās ar ļoti nopietnām kaitēm, tāpēc ir jāveic izmeklējumi – pirmām kārtām asins analīzes, nosakot holesterīnu, jāveic t.s. aknu proves, jo *obesity* draud ar cukurslimību, aknu disfunkciju un citām smagām komplikācijām. Amerikas pediatri ir ļoti norāzējušies un šai diagnozei pievērs n nopietnu uzmanību.

Latvijā atšķirībā no Amerikas tuklais bērns ir vairāk pakļauts vienaudžu apsmieklam. Amerikā ieaudzinātais politkorektums to nepieļauj ne attiecībā pret bērniem, ne pieaugušajiem. Tuklišu “uzvaras gājiens” sācies arī Rietumeiropā, bet Rietumu kultūra taču nepieļauj ne ar acs kaktiņu paust nosodījumu, lai gan redzam, ka cilvēks gluži vienkārši rij par daudz.

Nosodījums, ne ar vārdiem, ne ar skatieniem, tiešām neko nedod. Var pat būt gluži pretēja reakcija – cilvēks ēdis vēl vairāk, lai iekšēji protestētu vai nomierinātu sevi. Nosodīt nedrīkst! Ir jābūt ne vien mediķu, bet visas sabiedrības saprātīgai, ieinteresētai un korektai attieksmei. Nu jau pat *McDonald* ēstuvēs tiek norādīts kaloriju daudzums ēdienos, saprātīgā sabiedrības daļa zina, ka *Coca Cola* un citi cukurotie dzērieni jātur tālāk no bērnu acīm. Vēl vairāk ir jārunā par fiziskām aktivitātēm kā organisku dzīvesveida sastāvdaļu jau no agras bērnības, vairāk jāpie-dāvā sportiskās iespējas, nevis produkti. Dīvaini, bet citkārt vecāki, kas taču saviem bērniem vēlē to labāko, neņem vērā šīs vienkāršās patiesības.

Bet Francijā ēd sviestotos kruasānus un dzer vīnu, bet resnu cilvēku ir pavisam maz. Laikam taču ģenētika? Kā tā attiecas uz latviešiem?

Latvietis vienmēr ir smagi strādājis un dūšīgi ēdis. Un ja viņš joprojām strādā, kustas, tad lai ēd savu spēki ar rupjmaizi, saprātīgās devās, protams! Nevajag lietot pārtikā “importētos” produktus, jo Latvijā ir pieejami tik veselīgi un daudzveidīgi produkti. Jāskatās arī uz porcijas lielumu – varbūt nemaz nevajag tādu lielu, varbūt tomēr pietiek ar mazu, bet sārtīgu.

Patī esi labs piemērs visam iepriekš teiktajam – smaidīga, tātad, “pozitīvi domājoša”, slaida, darbīga, rosīga. Vēl arī strādā pediatra praksē.

Bet daudz mazāku slodzi nekā aizvadītajos 43 ārstu prakses gados. Man ir vairāk laika, ko pavadīt kopā ar ģimeni, vairāk varu lasīt, staigāt, būt kopā ar draugiem. Tiešām ir mazāk stresa, līdz ar to jūtos daudz zīrtāka.

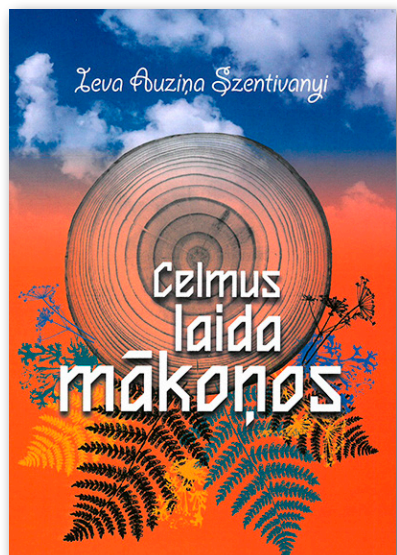

Astrīda Jansone
TRIMDAS BĒRNU BĒRNI LATVIJĀ

“Arvien esmu gandarīts par savu izvēli – dzīvot ar savu ģimeni un strādāt Latvijā. Esmu pateicīgs liktenim, sievai Līgai un vecākiem par ceļu, ko man parādīja, un par atbalstu. Pricējos, ka iznākusi šī lieliskā Astrīdas Jansones grāmata par man līdzīgajiem trimdas bērnu bērniem, kas arī tic Latvijas nākotnei. Lai tā iedvesmo arī citus!”

Matīss Kukainis,
Zvērināts advokāts Latvijā un ASV

Ieva Auziņa Szentivanyi
“CELMUS LAIDA MĀKOŅOS”

Šī grāmata ir tapusi, lai palīdzētu mums saprast, kā mūsu senči tika galā ar bēdām, likstām un grūto darbu klaušu laikos, kā viņi prata jokot un priecāties, to izsakot tautasdziesmās.

Grāmata noderēs gan jauniešiem, gan arī nobriedušiem lasītājiem.

IEGĀDĀJIETIES
Latvijas grāmatu veikalos

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Līgita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija: Ģertrūdes iela 27, Rīga,
LV-1011 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tāl. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājas-
lapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.
Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr
vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pa-
sūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši
48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās
pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas
abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Ik gadu dāvanā – *Laika* Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK
kontā: AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.:
LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS
un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi**
maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā pla-
tumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm
x 7 cm) EUR 60,-

Komerciālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu para-
stītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī
redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem
nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publi-
kācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:

Biedrības Laiks-BL kontā – SEB Banka,

nr.: LV60UNLA0050018705154, vai,

sūtīt naudu vai čeku Brīvās Latvijas atbilstam

mūsu pārstāvei **Sarmītei Janovskis,**

Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick,

Northants, NN6 7TJ.

VISAS LATVIJĀ IZNĀKUŠĀS GRĀMATAS
VARAT IEGĀDĀTIES PIE
LIELĀKĀ GRĀMATU TIRGOTĀJĀ

“LATVIJAS GRĀMATA”

SIA “L. Grāmata”
Rīga, Elijas iela 17, LV-1050
Tāl. +371 67223294
Tālrunis +371 67227248
E-pasts: lgramata@lgramata.lv

RAKSTIET, ZVANIET, UN GRĀMATAS JUMS
PIESŪTĪS PA PASTU

NEKROPOLE
PERSONU, MOTIKUMU UN KĀPU KULTŪRVĒSTURISKA ENCIKLOPĒDIJA

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju
Nekropole.info

arī materiāli, veicot mērķa ziedojumus.

Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav analoga pasaulē.
Mēs tveram pasaules aizejošo vēsturi, par centrālo asi,
ap kuŗu viss griežas, liekot Latvijai.

Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs, ja ne mēs paši?!

[www.nekropole.info!](http://www.nekropole.info)

Vēlaties uzzināt
par tautiešiem Lielbritānijā?

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi “BL abon” un norādot vārdu, uzvārdu,
e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem

sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tāl.: +371 67326761 vai +371 29439423

www.facebook.com/@brivalatvija

[www.twitter.com @briva_latvija](http://www.twitter.com/@briva_latvija)

Mājaslapa:

www.brivalatvija.lv

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

PARALIMPIEŠIEM –
ZELTA MEDAĻAS

Pasaules paralimpiešu čempionātā piedalījās apmēram 1400 vieglatlētu no 122 valstīm. Čempionāts notika Dubaijas nesen atjaunotajā stadionā, kas paredzēts un pielāgots tieši paraspportistiem. Latviju Dubaijā pārstāvēja pieci sportisti. Aigars Apinis pasaules čempionātā paravieglatlētikā Dubaijā izcīnīja uzvaru diska mešanā F52 grupā.

Dmitrijs Silovs

Aigars Apinis

Apinis labākajā mēģinājumā raidīja disku 21,05 metru tūlumā, tuvāko sekotāju poli Pjotru Koseviču apsteidzot par 47 centimetriem. Trešo vietu ar 19,91 metru ieņēma cits Polijas sportists Roberts Jahimovičs.

Finālā lodes grūšanā F33 grupā iekļuva Jānis Juhņevičs. Latvijas sportistam to nodrošināja tieši septiņus metrus tāls grūdiens trešajā mēģinājumā, pirmajos divos spējot 6,90 un 6,59 metrus. Juhņevičs ierindojās ceturtajā vietā piecu dalībnieku konkurencē.

Diāna Dadzīte Dubaijā pasaules čempionātā izcīnīja zeltu šķēpmesšanā, startējot F55 medicīniskās grupas konkurencē. Dadzīte savā labākajā mēģinājumā šķēpu raidīja 25,54 metru tūlumā, izcīnot pārliecinošu uzvaru.

Silovs pirmajā mēģinājumā lodi aizgrūda 11,89 metrus tālu, bet nākamajā piegājienā viņam izdevās uzlabot savu personīgo rekordu – 12,38 metri, kas arī bija viņa labākais rezultāts. Trešais un sestais mēģinājums bija ļoti tuvu pirmā grūdienu rezultātam (11,84 un 11,80 metri), savukārt ceturtajā un piektajā piegājienā viņam rezultātu neizdevās sasniegt.

PORZIŅĪS KRITISKI
VĒRTĒ SAVU SNIEGUMU

Latvijas izlases basketbolists Kristaps Porziņģis bija paškritisks pēc aizvadītās Nacionālās basketbola asociācijas (NBA) spēles, uzsverot, ka viņa pārstāvētā Dalasas Mavericks komanda septiņās spēlēs izcīnījusi piecas uzvaras, lai gan Kristaps vēl ne reizi nav rādījis labu sniegumu.

nekas nekait. Tomēr 24 gadus vecais basketbolists pārliecinājies, ka reizēm nāk par labu ar kādu aprunāties.

Spēle pret savu bijušo komandu Ņujorkas Knicks Porziņģis demonstrēja teicamu individuālo sniegumu. Mavericks savā laukumā ar rezultātu 102:106 zaudēja Knicks komandai, piedzīvojot trešo zaudējumu šosezon. Porziņģis laukumā pavadīja 35 minūtes un 35 sekundes, kuŗu laikā guva 28 punktus (1p. 2/3, 2p. 7/14, 3p. 4/8), savāca deviņas atlēkušās bumbas, piecreiz bloķēja pretinieku metienus, reizi kļūdījās, sešreiz pārkāpa noteikumus un spēli noslēdza ar +/- rādītāju -4. Ar triple double Dalasas vienībā izcēlās līderis Luka Dončičs, kuŗš iemeta 38 punktus, izcīnīja 14 atlēkušās bumbas un veica 10 rezultatīvas piespēles partneriem. Viņam arī astoņas kļūdas. Tims Hārdevejs juniors guva 14 punktus. Arī viņš iepriekš spēlēja Knicks komandā. Knicks labā 29 punktus guva un deviņas atlēkušās bumbas izcīnīja Markuss Moriss, Džūliuss Rendls pievienoja 21 punktu. Drīzumā Ņujorkā abas komandas tiks atkārtoti. Porziņģim pēc viņa aizmaiņš uz Tekساسas vienību tā būs pirmā spēle slavenajā Madison Square Garden arēnā.

24 gadus vecais Porziņģis caurmērā spēlē šosezon guvis 20,1 punktu, savācis 8,3 atlēkušās bumbas zem groziem un bloķējis 2,6 pretinieku metienus. Turnīra tabulas Rietumu līgas kopvērtē-

jumā Dalasas komanda ar astoņas spēlēs izcīnītām piecām uzvarām ieņem 8. vietu.

HOKEJS

Latvijas hokeja izlase Liepājas Olimpiskā centra ledus hallē ar rezultātu 3:2 pēcspēles soda metienu serijā uzvarēja Slovēniju un nākamajā spēlē ar 2:1 papildlaikā pieveica Franciju. Tikmēr Baltkrievija turnīra pirmajā spēlē ar 4:2 uzvarēja Franciju, bet otrajā duelī ar 0:2 zaudēja Slovēnijai. Latvijas izlase ar zaudējumu un izcīnītu otro vietu noslēdza Turkish Airlines Četru nāciju turnīru, zaudējot Baltkrievijas izlasei -2:3 (0:1, 0:1, 2:1). Vārtus Latvijas valstsvienībā guva Miks Indrašis un Sandis Smons. Boba Hārtlija vadītā izlase turnīrā Liepājā piedalījās ar diviem vārtsar-

giem, desmit aizsargiem un 17 uzbrucējiem. Hārtlijam darbā ar Latvijas izlasi šajā turnīrā asistēja Artis Ābols, Aleksandrs Cicurskis, Maksims Širokovs un Sergejs Kuzņecovs.

Šogad hokeja klubu turnīrs notika Igaunijā. Bez Latvijas klubu izlases startēja arī Igaunija, Kazachstānas U-20 komanda, Lietuva, Rumānija un Ukraina. Latvijas klubu izlase izcīnīja pirmo vietu Turkish Airlines Baltic Challenge Cup turnīrā, finālspēlē ar 3:2 uzvarot Ukrainas valstsvienību. Ar diviem precīziem metieniem un vienu rezultatīvu piespēli Latvijas klubu izlase labā izcēlās Māris Diļevka, bet vēl viens vārtu guvums Kārļa Ozoliņa kontā. Latvijas komandas vārtu drošība šajā spēlē tik uzticēta Denisam Romanovskim,

kuŗš atvairīja 35 no 37 pretinieku metieniem. Par turnīra vērtīgāko spēlētāju jeb MVP tika nosaukts liepājnieks Māris Diļevka.

DAŽOS VĀRDOS

Latvijas paravieglatlēte Diāna Dadzīte par pasaules čempionātā Dubaijā izcīnīto zelta medaļu šķēpmesšanā un paralimpiešis Aigars Apinis, kuŗš ieguva zelta medaļu diska mešanā, varētu saņemt līdz 28 458 eiro katrs. Tā aģentūrai LETA norādīja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) valsts sekretāra vietnieks, Sporta departamenta direktors Edgars Severs.

P. Karlsons

Diāna Dadzīte

Latvijas sportiste pirmajā mēģinājumā šķēpu raidīja 24,42 metrus tālu, otrajā rezultāts bija par 28 centimetriem tuvāk, bet trešais mēģinājums padevās vēl sliktāks – 23,81 metrs. Dadzītei zeltam būtu pieticis arī ar pirmā mēģinājuma rezultātu, bet pēc neveiksmīgā ceturta mēģinājuma viņai ar pirmspēdējo, piekto piegājienā izdevās uzlabot savu rezultātu.

Dmitrijs Silovs, startējot F38 medicīniskās grupas konkurencē, lodes grūšanā izcīnīja septīto vietu, sasniedzot savu labāko rezultātu.

Mavericks vienība ar rezultātu 107:106 mājās pārspēja Orlando Magic basketbolistus. Porziņģis realizēja tikai četrus no 14 spēles izpildītajiem metieniem un atkārtoja sezonas antirekordu ar 10 gūtiem punktiem. "Esmu cilvēks, kuŗš pārāk daudz tur sevi iekšā," pēc spēles žurnālistiem teica basketbolists. "To daru tāpēc, ka pats vēlos visu atrisināt. Taču man izveidota lieliska atbalsta sistēma – mans fiziskais terapeits Manolo [Valdivieso], kā arī šajā organizācijā ir lieliski cilvēki – kā psihologs Dons Kalksteins. Porziņģis uzsvēra, ka viņam

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas Evaņģēliskā draudzē, Metodistu baznīcā, Rīgā, Akas ielā 13, 18. novembrī – Valsts svētku dievkalpojums, 8. decembrī plkst. 13 (ar kafijas galdu un svētdienas skolu).

VĀCIJA

DIEVKALPOJUMI

Frankfurtē pie Mainas, Emmaus draudzes baznīcā, Alt-Eschersheim 22, Frankfurt-Eschersheim dievkalpojums 8. decembrī plkst.14. Dievkalpojumus vadīs mācītājs Rolands Eimanis. Pēc dievkalpojuma – kopīgs kafijas un tējas galds Draudzes namā. Informācija par dievkalpojumiem atrodama arī Frankfurtes Latviešu biedrības mājaslapā: <http://frankfurteslatviesi.lv/dievkalpojumi>.

Annabergā, 53175 Bonn, Annaberger Str. 400, svētdien, 17. novembrī, plkst. 18, notiks Valsts svētku svinības. Svētbriķi svētku sarīkojumā vadīs mācītājs Rolands Eimanis.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, Butjadinger Str. 59, 17. novembrī plkst. 11 dievkalpojums valsts svētku zīmē. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma "Latviešu DP noņemne Oldenburgā" – atskats un filma.

ZVIEDRIJA

Valsts svētku sarīkojums Stokholmā 16. novembrī plkst. 18, Alviks medborgarhus, Brommasalen, Gustavslundsvägen 168A, Bromma. Ieejas maksa: Svinīgā daļa, koncerts un neformālā daļa pieaugušajiem – 150 SEK, Studentiem un pensionāriem – 100 SEK.

Bērniem ieeja par brīvu. Maksa par vakariņām 100 SEK (siltais ēdiens+kafija, smalkmaizīte) veicama līdz 14. novembrim (uzrādot vārdu, uzvārdu, personu skaitu), Lettiska nationaldagskommitten, plusgiro 694456-5. Aicinām iemaksāt par pasākumu laikus, uzrādot vārdu un uzvārdu, personu skaitu. Visi laipni aicināti un gaidīti!

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!